

Kitekintő...

... az országba

Csatlakozási tollak – A Magyar Nemzeti Múzeumban állítják majd ki azt a tollat, amellyel Medgyessy Péter kormányfő Athénban aláírta az EU-csatlakozási szerződést. Kovács László külügyminiszter tollát pedig előrvezik a működésképtelenné vált Rádió C javára; az eredetileg erre az alkalomra készített díszes tollat, amelyet végül nem használtak az aláíráshoz, a kormányfő Orbán Viktornak ajánlotta fel.

Mégis súlyos – A korábbi jelentésekkel ellentétben nem 2-es, hanem 3-as fokozatú, azaz súlyos üzemzavar történt április 10-én Pakson, derült ki az eróműben végzett újabb vizsgálatokból. A gázszivárgást nagy valószínűséggel hűtési hiányosságok okozták, a lakosságot azonban nem fenyegeti veszély, a radioaktív gáz kibocsátás mértéke elenyésző.

Bezárták a kiállítást – Bezárták a Horthy katonái - Szálasi nyilasai című kiállítást Kőszegen, mivel a tárlat anyagának nagy részét kölcsönző magángyűjtők visszakövetelték műtárgyaikat és dokumentumaikat. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége korábban közleményben adott hangot tiltakozásának, majd a kiállítás azonnali bezárását kérte a kulturális minisztertől, mire a szak tárca jelezte: nincs hatásköre arra, hogy bezárassa a közszégi tárlatot. Felkért szakértők úgy nyilatkoztak, hogy a közszégi várbán rendezett kiállítás hiányos, illetve egyoldalúan, tendenciózusan mutatja be mind a Horthy-, mind pedig a nyilas korszakot.

Halálós baleset – Egy gyermek meghalt, ketten megsérültek abban a balesetben, amely vasárnap délelőtt történt Mátészalkán, egy vasúti átjáróban, ahol mikrobusz személyvonattal ütközött. A mikrobusz a jól működő fényzorompó tilos jelzése ellenére hajtott a sínekre, s az érkező személyvonat mozdonya alá szorult.

Emléktáblát avattak – A szegények orvosára, a március 23-án II. János Pál pápa által a Vatikánban boldoggá avatott Batthyány-Strattmann Lászlóra emlékeztek Kőrmenden. A Rába-parti városban a Batthyány-kastély udvarán – ahol a herceg egykor ingyen kórházat működtetett – koncelebrációs püspöki szentmisét mutattak be a herceg-orvos tiszteletére. A nevet viselő kőrmendi templom mellett pedig egy szoborparkban emléktáblát lepleztek le, és ugyanott teret is elneveztek róla.

Tiltakozó kurátorok – Tiltakozik a Magyar Rádió Közalapítvány kuratóriumi elnökségének négy tagja amiatt, hogy a Kossuth Rádió Vasárnapi Újság című műsora – szerintük – ismét több ponton durván megsértette a közszolgáltatás, a kiegyensúlyozott tájékoztatás és a rádiós szakma alapkövetelményeit, a médiatörvény előírásait. A kurátorok a legutóbbi adás egyik jegyzetét, valamint a hozzá kapcsolódó műsorvezetői szöveget kifogásolták, melyek "a tényeket meghamisítva a paksi atomerőműben bekövetkezett mostani üzemzavar és a csernobili atomkatasztrófa körüli egykori politikai manipuláció rokonításával, sőt a magyarság kipusztulásának rémálmával játszadozott el".

... a megyébe

A "Városért" – Mezőhegyes képviselő-testülete az idén Kassai Béla nyugalmazott polgármesternek adományozta a „Városért” emlékérmert több évtizedes városépítő és városfejlesztő munkássága elismeréseként.

Sebők Antal jelenlegi polgármester a testület soros ülése előtt megtartott ünnepségen nyújtotta át Kassai Bélának az elismerést: a kitüntetettet megtisztelték jelenlétükkel a korábbi mezőhegyesi képviselő-testületek tagjai és a Ménesbirtok Rt. cégvezető-vezérigazgatója, Kun Mihály is.

Ember és környezet – "A Kőrösök Völgye Natúrpark Egyesület révén egy olyan vidékfejlesztési, tájhasználati rendszer komplex működtetése lehetséges, melyben az ember és a környezet kölcsönhatása az elsődleges" – mondta dr. Kis Zoltán környezetvédelmi államtitkár az önkormányzatokat, civil és gazdasági szervezeteket tömörítő egyesület tanácskozásán, Békéscsabán, a Garzon Szállóban. A tanácskozáson szó volt arról is, miképpen tud az egyharmad Magyarországnyi területet felöllelő szervezet anyagi támogatásokhoz jutni céljai megvalósítására.

Száznyolc évesen – Az Országgyűlés elnöke, és a szociális miniszter is köszöntötte – levélben – 108. születésnapján Békési Istvánné született Kis J. Rozáliát, aki Dobozon a Kúcsi utcában él, száznyolc esztendejével az ország harmadik legidősebb polgára. Szili Katalin jókívánságait Sztármári János polgármester, Csehák Judit üdvözlő szavait dr. Püspöki Károly háziorvos tolmácsolásában hallhatta Rozi néni, akinek a helybéli iskolások is ünnepi műsort adtak. – Közönöm szépen mindannyiuknak a jókívánságokat, s adja Isten, érjék meg valamennyien a 108. élet, akkor megtudjuk mit jelent – kívánt hasonló jókat a tőle megszokott, korát meghazudtoló huncutsággal az ünnepelt.

Ki az őrző? – Sajtótájékoztatón kifogásolta a dr. Varga István vezette polgári frakció, hogy Orosházán, a város vagyonvédelmi piacán – szerintük – előnyt élvező cég ügyvezetője a polgármester fia. Hangsúlyozták, hogy szerződésüköt és vállalkozási szabadság van ugyan, de etikátlan és számunkra elfogadhatatlan, hogy a polgármesteri hivatal, az okmányiroda, a pártok háza védelmére kiírt pályázatot is ez a cég nyerte meg.

Idősek akadémiaja – A dr. Batthyány-Strattmann László Idősek Akadémiájának regionális programjaként tartott előadást Békéscsabán, a megyeházán prof. dr. Iván László egyetemi tanár. Az akadémia célja, hogy az előadások közérthetően elmagyarázzák az érintett korosztálynak, miként őrizhetik meg idős korukban is egészségüket és maradhatnak minél tovább aktívabbak. Az előadásorozat Egységünk és ami rajtunk múlik című harmadik részét május 7-én délelőtt 10 órai kezdettel szintén a megyeházán tartják.

Szarvas Város Önkormányzatának ifjúságpolitikai koncepciója 2003-2007 – III. rész

IV. Egészségügy, szociálpolitika

a) Egészségügy

A Kormány egészségügyi programja szerint a lakosság egészségi állapotának romlásában éppúgy jelen van meghatározóan az egészséges életmód, a hiányos egészségkultúra és a környezetszennyezés, mint az ország gazdasági fejlettségének, teljesítmőképességének hiányosságai, a társadalmon belüli egyenlőtlenségek, valamint az egészségügyi ellátás kifogásolható színvonal. Az emberek egészségtelenül táplálkoznak, keveset mozognak, nagyon sokan és sokat dohányoznak, mértéktelelenül fogyasztanak alkoholt, önpusztító életmódot folytatnak, nem törődnek egészségükkel, nem veszik igénybe a szűrővizsgálatokat, de az egészségügyi ellátás más formáit sem. Az életmód lehetőségeit eleven differenciálják a társadalmi egyenlőtlenségek – a legszegényebb és a leggazdagabb rétegek egymástól való távolságának mértéke -, elsősorban az iskolázottsági, a foglalkozási és a jövedelmi viszonyokon keresztül.

A modern egészségfejlesztési/népegészségügyi programok ma az alábbi alapelvekre épülnek:

- Az egyén egészségét döntően környezete és életmódja határozza meg.
- Az egészségi állapot meghatározó tényezői között komplex kapcsolatrendszer áll fenn, melyben a meghatározó tényezők többnyire nem betegség-specifikusak, azaz több megbetegedés kialakulására is hatással van.
- Az egyén életmódját (mely egészségi állapotát döntő mértékben meghatározza) hatékonyan közvetlen környezete (családi, munkahelyi, szabadidős, stb.) képes befolyásolni, mivel az éppen természetes igénye a közösségbe tartozás és a közösség elvárásainak való megfelelés.

- A lakosság egészségének fejlesztése ösztársadalmi összefogást, intersektorális együttműködést és felelősségvállalást igényel, valamint partnerséget a társadalmi élet szereplői (az állam, az önkormányzatok és a helyi közösségek) között.

Szarvas Városban 3 gyermekorvos, 8 felnőtt háziorvos és 5 fogorvos praxis működik.

A gyermekorvosok és iskolavédőnők 1., 3., 5. osztályban általános szűrővizsgálatot (fizikális orvosi vizsgálat, vizelet, testsúly, magasság, vérnyomás, látás, színlátás, mozgásszervek) végeznek. 7. osztályban általános szűrővizsgálatra (pályaválasztás előtti, szakmai irányultságú) kerül sor, majd 8. osztályban továbbtanulási, pályaválasztási vizsgálat van. Esetleges elváltozásnál szakorvosi vizsgálatra utalás történik (kötelező jelleggel), melynek eredményét visszakéri ellenőrzés, regisztrálás céljából. Ezenkívül minden tanévben fejtevesztési és tisztasági vizsgálat is történik. A gyermekorvosok tapasztalatai és a szűrővizsgálatok alapján a fogszuvasodás, a gerincferdülés, a lúdtalp, az elhízás, az allergiás megbetegedések és pszichés zavarok szembetűnők, ezenkívül a dohányzás fokozatos emelkedését említtették. Véleményük szerint az egészséges táplálkozásnak, a mozgásnak, az optimális pszichoszociális környezetnek, a szülői mintának lenne fontos szerepe, mely nem csupán anyagi forrásokat, hanem szemléltetési változást igényel a társadalom egészétől.

2001-2002-es tanévben 1230 főt vizsgáltak kollektíven, ami

70%-os lefedettséget jelent.

A fogorvosoktól kapott tájékoztatás alapján évente kétszer kerül sor fogászati szűrésre, ellátásra a város óvodáiban és iskoláiban. A szűrésen és a fogászati rendeléseken a leggyakrabban előforduló megbetegedés a fogszuvasodás. Ennek megelőzésére a helyes fogmosási technika elsajátítására törekednek az iskolai és óvodai szűrés alkalmával. Fontosnak tartják a szülői példát és odafigyelést, hiszen a rendszeres fogmosáshoz ezek elengedhetetlenek. Ezen kívül felsorolták azokat a tényezőket, melyek visszaszorításával megelőzhető lenne a fogszuvasodás. Ilyen az étkezési szokások befolyásolása: az újszülöttek kapjanak kevesebb cukros teát, üdítőt; étkezések közötti nassolás visszaszorítása; szénsavas üdítők (főleg a kóla) fogyasztásának korlátozása; chipsek, csokoládék, édességek, üdítők televízióbéli reklámozásának korlátozása.

A 2002. április 18-i testületi ülésen elfogadott ifjúság helyzet-elemzés adatai is tájékoztatóul szolgálnak a 12-22 éves korosztály egészségéről. Ezek az adatok is alátámasztják az orvosok megállapításait, többek között a rendszertelen táplálkozást, a dohányzást mind fiatalabb kori elterjedését, a kábítószerek használatát, ismeretét és az alkoholfogyasztást.

A Védőnői Szolgálat az Iskolaegészségügyi Szolgálattal együtt a gyermekek megszületése előtti időt (várandósság) 18-20 éves korig foglalkoztat az egészség megőrzésével, betegségek megelőzésével, helyes életmódra, táplálkozásra neveléssel.

Ez egyéni (családátogatások) és csoportos foglalkozásokon történik (óvodai, iskolai órák keretében). Az anya-gyermekevédelmi tanácsadóban történnek az iskolai szűrővizsgálatok, csecsemő-kisgyermektanácsadás, terhes tanácsadás, de a munkaértekezletek tartása is. Hétfő reggel 10 óráig délig délelőtt és délután is foglalt a tanácsadó, két tanácsadás között csupán fertőtlenítő takarításra van idő.

A védőnők tanácsadásokat, fogadóórákat tartanak, ahol személyes, négy szemközti beszélgetésekre lenne lehetőség, az általános és középiskolások diákok részére pedig szabadidős foglalkozások, kiscsoportos tréningek, ismeretterjesztő előadások szervezésére is helyet biztosíthatna egy új helyiség. E szabadidős foglalkozások rendszeres finanszírozására is szükség lenne, ami az előadók, utiköltséget, szakmai anyagok beszerzését fedezi.

A Védőnői Szolgálat jelenlegi váróhelyisége kb 22 m² alapterületű, a tanácsadásra, szűrővizsgálatokra várakozók száma gyakran 25-35 fő.

A babakocsik télen-nyáron az utcán parkolnak, babakocsi-tároló kialakítása szükséges a zsúfoltság megszüntetése, lopás megelőzése érdekében.

Az iskolavédőnők szeptembertől az iskolákban tartanak fogadóórákat, ahol a gyermekek, szülők is fordulhatnak tanácsért, segítségért. A védőnők igény szerint az iskolák felkérésére órákat tartanak az egészségmegőréssel kapcsolatos témákban.

A szakvizsgálatokkal együttműködve egyre színvonalasabb szűrővizsgálatokat tudnak végezni (mozgás- és érzékszervi vizsgálatok, labor, lányka nőgyógyászat). A kiszűrteket a megfelelő kezelésre lehet küldeni, szoros kapcsolatot tartanak a gyógytornászokkal, gyógytestnevelővel.

Az ortopédiai szakorvosok javaslatára és az iskolaorvos ellen-

delésére sok gyermek az iskolai testnevelést nem látogathatja, helyette gyógytestnevelés javasolt. A városban egyetlen gyógytestnevelő dolgozik, aki igen túlterhelt.

Javasolják, hogy az iskolai testnevelés órákon kerüljön sor tartásjavító, törzsimozgat-erősítő gyakorlatokra, rendkívül sok a gerincferdülés, hanyagtartás, lúdtalp. Ezen kívül sok az elhízott gyermek is (a tanácsadások ellenére), akinek mozgásszervi betegségek, magas vérnyomás alakulhat ki, valamint a testmozgást sem fogják a későbbiekben kedvelni és végezni sem, illetve a kövérségük miatti szegényeztetők fokozódik, ami szorongáshoz, pszichés problémákhoz vezetnek. Részükre szintén sajátos testnevelési órák és gyakorlatok lennének szükségesek.

Szorosabb együttműködés szervezésének segítségével lenne szükség a rendőrséggel, gyámüggyel, gyermekjóléti szolgálattal a gyermekkor-fiatalkori bűnözés, drogmegelőzés, deviáns magatartás megelőzése céljából. Térképünkben sok a hátrányos helyzetben lévő családok száma, pl. munkanélküliség, válás, egyszerű családok, alkoholizmus, szerencsejáték, stb. Az ilyen családokból kikerülő gyermekek már eleve kockázati tényezőkkel indulnak el, fogékonyabbak a deviáns viselkedésre. Az említett szervezetekkel való rendszeres eszmegbeszélések, szupervíziók és egyáltalán a folyamatos kapcsolattartás hatékonyabbá tenné a gyermek- és ifjúságvédelmi munkát.

A védőnők fontos feladata a családok felelősségének hangsúlyozása a gyermekneveléssel kapcsolatban.

Az önkormányzat céljai:

- A szociális hátrányból adódó egyenlőtlenségek csökkentése a gyermek- és ifjúsági korosztályban.
- Kiemelt figyelem a szociálisan vagy egészségileg hátrányt szenvedő csoportok egészségvédelmére.
- Családok segítése nevelő-védő funkciójuk eredményesebb betöltéséhez.
- Az oktatási intézmények egészségmegőrzést, prevenciót szolgáló tárgyi, személyi, pénzügyi feltételeinek fejlesztése.
- A szabadidő-szervezésben az egészséget támogató programok ösztönzése, a szabadidő színtereinek biztosítása, ellenőrzése az ifjúság testi-lelki egészségvédelme szempontjából, valamint az oktatási intézmények érdekeltségének megteremtése a szabadidő-szervezés egészséges modelljének közvetítésében.
- Mentálhigiénés szemlélet és készség alakítása, kiemelt figyelem a szenvedélybetegségek megelőzésére mind korábbi életkorban.
- A gyermek- és ifjúsági korosztály bevonás, motiválása a korosztályi egészséget szolgáló célkitűzések megvalósításába.
- A kommunikáció fejlesztése az oktatási intézmények, valamint az egészségügyi és szociális intézmények között a korosztályi testi, lelki egészségének védelme érdekében.
- A média megnyerése az egészséget támogató alternatívák terjesztésére a gyermek- és ifjúsági korosztály körében.
- Drog, alkohol, cigaretta, kávé, energiákkal fogyasztásának visszaszorítása.

A célokból adódó feladatok:

- Egészségfejlesztés oktatása, nevelése.
- Testmozgás népszerűsítése,

egészségfejlesztő testmozgás mindennapos tétele.

- Az iskola lelkiegészség-védő, -fejlesztő szerepének erősítése.
- Védőnői munka szakmai és intézményi feltételeinek javítása. (váróhelyiség bővítése, a zsúfoltság megszüntetése, szellőztetés biztosítása; babakocsi-tároló kialakítása; helyiség biztosítása szabadidős foglalkozások, kiscsoportos tréningek, ismeretterjesztő előadások szervezésére).

- Szorosabb együttműködés szervezésének segítése a rendőrség, a gyámügy, a gyermekjóléti szolgálat és a védőnői szolgálat között a deviáns viselkedés megelőzése céljából.

- Az egészséges életmód feltételeinek biztosítása: mindennapos mozgási lehetőség, egészséges iskolai étkeztetés, vonzó - szeszital, drog- és dohányzásmentes - szabadidőprogramok.

- Baleset-megelőzési, helyes közlekedési felvilágosítás.
- Gyermekétkeztetésben részt vevők számának növelése.
- Lakossági oktatás (egészséges betegség-megelőző táplálkozás) óvodás kortól (családok programok, nők és családanyák tájékoztatása, képzése).

- Iskolai drog-, alkohol- és dohányzásmegelőző programok szervezésének segítése.

- Fiatalok, fiatal felnőttek testmozgási lehetőségeinek biztosítása, népszerűsítése.

- Óvodai, iskolai egészségtervek készítésének ösztönzése, a gyermek- és ifjúsági korosztály, valamint a velük foglalkozók egészségének fejlesztése és ehhez szükséges feltételek alakítása érdekében.

- Az egészségtervek elkészítését pályázat kiírásával segítse elő, a végrehajtást pedig évente el különített alap létrehozásával támogassa.

- Olyan közösségek, klubok létrehozásának segítése, amelyek az egészséges életmódra, a környezet védelme iránti felelősségre nevelik a fiatalokat.

- A szabadidősport anyagi és tárgyi feltételeinek fejlesztése.

- Ifjúsággal való kommunikációs lehetőségeinek fejlesztése.

- Felvilágosító kiadványok terjesztése a gyermekek és fiatalok körében.

- Kereskedelmi és vendéglátó egységekben szigorítani a 18 éven aluliak dohányárával és alkohollal való kiszolgálásának ellenőrzését.

- Iskolai büfék kínálatának ellenőrzése, megfelelő, egészséges, tápláló élelmiszerek árusítása.

- „Iskolatáj Program” megindítása, a gyermekeknek, fiataloknak kellő napi Ca bevitel segítése.

- Kullancs elleni védőoltások 50%-os önkormányzati támogatása.

- A rendszeres iskolai szűrővizsgálatból kikerülő fiataloknak folyamatos tájékoztatás, felvilágosítás a szűrés szükségességéről, helyéről, időpontjáról.

- Hatékony ellenőrzés a vendéglátó egységekben.

- Óvodai Dohányzás-megelőzési Program megindítása.

- Kábítószert Egyeztető Fórum új jaelesztése.

- Kisgyermekes anyáknak program szervezés.

A feladatok megvalósításában közvetlenül résztvevők:

- Szarvas Város Önkormányzata
- Egészségügyi intézmények

- ANTSZ
- Civil szervezetek

- Gígyány Kisebbségi Önkormányzat

(folytatjuk)